

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Nuoruusikäisten monikkolasten vanhempien vertaistuen tarve

Harju, Salli
Järvinen, Monika

2017 Laurea

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Laurea-ammattikorkeakoulu

Nuoruusikäisten monikkolasten vanhempien vertaistuen tarve

Harju, Salli
Järvinen, Monika
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Huhtikuu, 2017

Salli Harju, Monika Järvinen

Nuoruusikäisten monikkolasten vanhempien vertaistuen tarve

Vuosi 2017 Sivumäärä 38

Opinnäytetyö toteutettiin yhteistyönä Porvoon Laurea AMK:n sekä Suomen Monikkoperheet ry:n kanssa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia odotuksia nuoruusikäisten monikkolasten vanhemmilla on vertaistuelle, sekä mihin nuoruusiän aiheuttamiin haasteisiin he kaipaavat tukea. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa, jonka avulla Suomen Monikkoperheet ry voi tulevaisuudessa kehittää nuoruusikäisten monikkolasten vanhempien vertaistukitoimintaa. Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat: 1) Millaisia haasteita on nuoruusikäisten monikkolasten vanhemmilla? 2) Mistä aiheista monikkolasten vanhemmat kokevat tarvitsevänsä vertaistukea? 3) Millä tavoilla monikkolasten vanhemmat toivovat saavansa vertaistukea?

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Aineisto kerättiin teemahaastattelulla. Haastattelun teemoina olivat nuoruusikäisten kaksosten tuomat haasteet monikkoperheelle sekä vertaistuen merkitys. Tutkimuskohteina olivat nuoruusikäisten monikkolasten vanhemmat. Jokaisessa tutkimukseen osallistuneessa perheessä oli monikkolasten lisäksi ennestään ainakin yksi vanhempi lapsi. Tutkimuksessa haastateltiin vanhempia viidestä eri monikkoperheestä. Haastattelut toteutettiin yksilö- ja parihaastatteluina. Haastattelut nauhoitettiin, jonka jälkeen saatu aineisto litteroitiin. Litteroinnin jälkeen aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä.

Tuloksien keskeisimpänä asiana nousi esiin, että haasteisiin, joita nuoruusikäisten monikkolasten vanhemmat kokivat, riitti läheisten antama tuki. Vanhemmat kokivat saavansa vertaistukea myös vanhemmilta, joilla oli vain yksi nuoruusikäinen lapsi. Tärkeimmäksi tuen muodoksi vanhemmat nostivat esiin kasvokkain annettavan vertaistuen, jota voi saada vertaisryhmästä. Vanhemmat kokivat vertaisryhmän ohjaajan roolin tärkeäksi ryhmän onnistumisen kannalta. Vanhemmat toivoivat saavansa vertaistukiryhmän kautta erityisesti tiedollista ja emotionaalista tukea.

Salli Harju, Monika Järvinen

Necessity of peer support for multiple-birth families with adolescent children

Year	2017	Pages	38
------	------	-------	----

The thesis was carried out with Laurea University of Applied Sciences and Suomen Monikko-perheet ry as a co-operative project. The purpose of the thesis was to figure out what expectations parents of adolescent twins have of peer support and with which challenges caused by adolescence they need support. The aim was to produce information that could be used in the development of peer support for multiple-birth families with adolescent children. The Research questions were: 1. What kind of challenges parents of adolescent twins have? 2. With which topics adolescent twins parents think they need support? 3. In which ways parents wish to receive peer support?

The thesis is a qualitative study. The material of this thesis was collected by using semi-structured interviews. The themes of the interviews were the challenges adolescent twins bring to the family and the meaning of peer support. The interviewees were parents of adolescent twins. Each family also had at least one child older than the twins. Five different families were interviewed for this thesis. The Interviews were conducted as individual and pair interviews. The interviews were recorded and the collected material was transcribed. After transcription the material was analysed by inductive content analysis.

The most crucial result was that the parents of adolescent twins did not need peer support for the challenges caused by the adolescent twins. The support of family and close friends was adequate. The parents also received peer support from parents who only had one adolescent child. The parents chose face-to-face group peer support as the most important form of peer support. The parents experienced that the role of the peer group instructor was important for the success of the group. The parents hoped to get especially emotional and informational support from peer support group.

Keywords: Multiple-birth family, Peer support, Adolescent, Parenthood, Challenges

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	7
3	Monikkoperheet Suomessa.....	7
4	Vertaistuki.....	8
4.1	Vertaistoiminnasta saatu sosiaalinen tuki	8
4.2	Vertaistuen vaikuttavuus	9
4.3	Vertaistuen merkitys vanhempien näkökulmasta.....	10
4.4	Vertaistuen kanavat	11
4.4.1	Vertaistukiryhmässä annettava vertaistuki	11
4.4.2	Verkossa annettava vertaistuki	12
5	Nuoruusiän aiheuttamat haasteet monikkoperheissä.....	13
5.1	Monikkonuorien itsenäistyminen	14
5.2	Haasteet vanhempien näkökulmasta	15
6	Opinnäytetyön toteutus.....	16
6.1	Aineiston kerääminen	17
6.2	Aineiston analyysi	19
7	Tutkimuksen tulokset	21
7.1	Vanhempien kokemat haasteet monikkolasten ollessa nuoruusiässä	21
7.1.1	Haasteet parisuhteessa.....	22
7.1.2	Vanhemmuuden haasteet	22
7.1.3	Nuorten muutokset vanhempien kokemana	23
7.2	Vertaistuen aiheet	24
7.3	Vertaistuen toteutumistavat	25
7.3.1	Kokemukset vertaistuen toteutumisesta	26
7.3.2	Vertaisryhmän ohjaajan rooli	27
8	Pohdinta	28
8.1	Johtopäätökset	28
8.2	Tutkimuksen luotettavuus	29
8.3	Tutkimuksen eettisyys.....	30
	Lähteet	31
	Kuviot.....	34
	Taulukot	35
	Liitteet.....	36

1 Johdanto

Monikkoperheellä tarkoitetaan perhettä, johon on syntynyt tai syntyy enemmän kuin yksi lapsi kerralla, eli kaksoiset, kolmoset tai neloset. Monikkoperheeseen voi kuulua monikkolasten lisäksi myös yksittäin syntyneitä lapsia. Suomeen syntyy vuosittain kaksosia ja kolmosia, mutta nelos- ja vitossynnytykset ovat harvemmassa. Vuonna 2015 Suomeen syntyi 1500 monikkolasta. (Suomen Monikkoperheet ry a; Tilastokeskus 2015.) Monikkovanhemmuus vaatii perheeltä paljon. Vanhemmuus on usein raskaampaa, kun perheissä joissa lapset syntyvät yksitellen. Monikkovanhemmilla esiintyy enemmän väsymystä, sekä tyytymättömyys omaan parisuhteeseen on tavallisempaa. (Suomen Monikkoperheet ry b.)

Nuoruusikäinen lapsi voi usein tuoda haasteita vanhemmuuteen. Monikkolasten vanhemmat joutuvat kuitenkin kasvattamaan samaan aikaan kaksi itsenäistyvää ja omaa identiteettiään etsivää nuorta. Vanhemmuuteen haasteita voi tuoda monikkolasten eri tahtiin kypsyminen. Samalla kun lapset kehittyvät eri aikaan, on vanhempien kuitenkin osattava kohdella lapsia tasapuolisesti. Monikkovanhemmat voivatkin kokea helposti olevansa riittämättömiä. Vanhempien olisi hyvä keskustella yhdessä tekemistään kasvatuspäätöksistä ja tukea toisiaan niissä. Väsymys ja uupumus voivat helposti kuitenkin johtaa ulkoisen avun tarpeeseen. Vertaistuki on yksi parhaimmiksi koetuista tuen muodoista, jota monikkovanhempi voi saada. (Suomen Monikkoperheet ry c.)

Vertaistuki on vastavuoroista kokemusten vaihtoa samassa elämäntilanteessa olevien tai samanlaisia vaiheita elämässään läpikäyneiden ihmisten välillä. Vertaistukeen kuuluu myös tiedon jakaminen, osallistujat voiva saada arjesta selviytymistä helpottavaa tietoa ja vinkkejä muilta vertaisilta. (Huuskonen 2015.) Vertaistukea voi saada monella eri tapaa. Toteutumistapoina voivat olla kahdenkeskinen tuki, vertaistukiryhmä sekä verkossa annettava vertaistuki. (Holm, Huuskonen, Jyrkämä, Karnell, Laimio, Lehtinen 2010, 7.) Vanhemmuudessa identiteetti vaihtelee. Vertaisryhmä toimiikin eräänlaisena peilinä, jonka avulla vanhempi voi peilata omaa vanhemmuuden identiteettiään. Vertaisryhmässä oma identiteetti selkiytyy sekä itsetuntemus- ja luottamus vanhempana kasvaa. (Nordlund ym. 2006, 21-22; Haapakoski 2015.) Vertaistuen tarkoituksena on kasvattaa tuensaajan hyvinvointia sekä auttaa luomaan tunnetta henkilökohtaisesta hallinnasta. Vertaistukeen sisältyy myös yksilön tietoisuus siitä, että on olemassa muitakin samassa tilanteessa olevia ihmisiä ja, että ei ole yksin omien kokemusten ja tunteiden kanssa. (Lehtonen 2004, 7; Huuskonen 2015.)

Opinnäytetyössä tutkittiin nuoruusikäisten monikkolasten vanhempien tarpeita vertaistuelle, sillä aiheesta ei löydy aiempaa tutkimustietoa. Tavoitteena oli tuottaa tietoa, jonka avulla vertaistukitoimintaa voitaisiin kehittää tulevaisuudessa. Vanhempien vertaistukitoimintaan

panostaminen ja sen kehittäminen on tärkeää, sillä vertaistoiminnan on todettu voimaannuttavan vanhempia ja auttamaan heitä jaksamaan paremmin arjessa. (Huuskonen 2015.)

2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata monikkolasten vanhempien odotuksia vertaistuesta lasten ollessa nuoruusiässä, sekä mihin nuoruusiän aiheuttamiin haasteisiin monikkolasten vanhemmat tarvitsevat tukea. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jolla voidaan kehittää nuoruusikäisten monikkolasten vanhempien vertaistukitoimintaa.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset:

1. Millaisia haasteita on nuoruusikäisten monikkolasten vanhemmilla?
2. Mistä aiheista monikkolasten vanhemmat kokevat tarvitsevansa vertaistukea?
3. Millä tavoilla monikkolasten vanhemmat toivovat saavansa vertaistukea?

3 Monikkoperheet Suomessa

Monikkoperheellä tarkoitetaan perhettä, johon syntyy tai on syntynyt useampi lapsi samaan aikaan. Perheeseen voi kuulua esimerkiksi kaksosten tai kolmosten lisäksi myös yksittäin syntyneitä lapsia. Kelan (2016) mukaan monikkoperheiksi lasketaan myös perheet, joihin on adoptoitu samalla kertaa useampi lapsi. Seuraavalla sivulla taulukosta 1 voidaan tarkastella monikkolasten syntyvyyttä vuosina 2010-2015. Suomessa on noin 60 000 synnytystä joka vuosi, ja vuosittain kaksoset syntyvät noin 800 perheeseen, kolmoset noin 10 perheeseen ja neloset vielä harvemmin. Vuonna 2015 monikkolapsia syntyi Suomeen yhteensä 1500. (Suomen monikkoperheet ry a; Kela 2016; Tilastokeskus 2015.)

Sikiöiden määrä					
Vuosi	Yhteensä	Yksi	Kaksi	Kolme	Neljä
2010	60 216	59 284	919	13	-
2011	59 253	58 398	841	14	-
2012	58 836	58 030	794	12	-
2013	57 484	56 692	785	7	-
2014	56 605	55 825	771	8	1
2015	54 890	54 144	738	8	-

Taulukko 1: Synnytykset sikiöiden määrän mukaan vuosina 2010- 2015. (Tilastokeskus 2015.)

4 Vertaistuki

Vertaistuella tarkoitetaan vastavuoroista kokemusten vaihtoa, jossa samassa elämäntilanteessa tai elämässään samanlaisia vaiheita läpikäyneet ihmiset antavat tukea toinen toisilleen. Usein myös eri elämäntilanteessa oleva vertainen pystyy antamaan toiselle vertaiselle uutta perspektiiviä asioihin. Vertaistukisuhteen määritelmänä on tasa-arvoinen ja vastavuoroinen suhde ihmisten välillä. Tässä suhteessa henkilö voi olla samaan aikaan sekä tuen antajan, että tuen saajan roolissa. (Joenaho 2012, 7.) Vertaistukeen kuuluu ihmisten halu jakaa omia kokemuksiaan ja tietojaan muille vertaisille. Osallistujat saavat vertaistuen kautta arjessa selviytymistä helpottavaa tietoa ja käytännön vinkkejä muilta vertaisilta. Ryhmässä tapahtuva kokemusten vaihto voi myös saada osallistujia vaikuttamaan omaan asemaansa yhteisössä ja ryhmän tarvitsemien palvelujen kehittämisessä. Vertaistuki on hyvä muistaa erottaa ammattiavusta, mutta ne eivät kuitenkaan sulje toisiaan pois vaan tukevat toinen toisiaan. (Huuskonen 2015.)

4.1 Vertaistoiminnasta saatu sosiaalinen tuki

Sosiaalinen tuki voidaan määritellä monin eri tavoin. Kaikille määritelmille on kuitenkin yhteistä se, että sosiaalinen tuki kuvataan ihmisten välisenä vuorovaikutuksena, jossa he voivat

antaa ja saada emotionaalista, tiedollista, välineellistä tai arvioivaa tukea. (Lehtonen 2004, 7.) Sosiaalista tukea voi saada yksittäisiltä henkilöiltä ja luonnollisesti rakentuvista ryhmistä, kuten ystäviltä ja perheeltä tai esimerkiksi erilaisista vertaisryhmistä. (Joenaho 2012, 7.) Opinnäytetyössä vertaistuki kuvataan sosiaalisen tuen alakäsitteenä.

Emotionaalisella tuella tarkoitetaan välittämistä, huolenpitoa, myötäelämistä, kunnioitusta, hyväksyntää, rohkaisua sekä tunteiden huomioimista ja niistä keskustelua. Tiedollisella tuella puolestaan tarkoitetaan rehellisen, avoimen, johdonmukaisen sekä ymmärrettävän ja selkeäkielisen tiedon antamista. Arvioiva tuki on keino auttaa yksilöä kehittämään ja arvioimaan itseään rakentavan palautteen ja vahvistamisen kautta. Välineellinen tuki kattaa konkreettisen avun tai palvelun tarjoamisen toiselle. Vanhempien vertaistukiryhmässä tämä voi merkitä esimerkiksi lapsen tarvikkeiden lainaamista. (Mattila 2011, 36; Mäenpää 2014, 13.)

Vertaistoiminnasta saatu tuki välittyy kohtaamisessa, jossa vahvempi vertainen voi lainata selviytymiskykyään heikommalle vertaiselle. Vertaistoiminnan kautta saatu tuki voi muodostua tärkeäksi osaksi oman kehittymisen prosessia. Vertaistukea voi saada kahdenkeskisen keskustelun kautta, verkosta tai vertaistukiryhmästä. Verkosta saatu tuki on yleensä emotionaalista ja tiedollista tukea. Kasvokkain tapahtuvissa kohtaamisissa myös arvioiva tuki on mahdollinen, jos vertaisten välinen ilmapiiri on tarpeeksi luottamuksellinen. (Kotisaari 2012, 13; Lehtonen 2004, 7.)

4.2 Vertaistuen vaikuttavuus

Laadukas vertaistuki sisältää luottamuksellisen ja suvaitsevan ilmapiirin, tuki on osallistuvaa ja osallistavaa sekä ryhmässä on rohkaiseva ja tukeva lähestymistapa. Vertaistukiryhmän tutuus, luotettavuus ja rentous parantavat myös tuen laatua. Tuen saamisen säännöllisyys, jatkuvuus, kokemustieto sekä riittävä aika vaikuttavat vertaistuen myönteisten vaikutusten toteutumiseen. (Mynttinen 2013, 7-8.) Vertaistuen tarkoituksena on kasvattaa saajan hyvinvointia sekä tunnetta henkilökohtaisesta hallinnasta. Vertaistuki edellyttää yksilön tietoisuutta siitä, että on olemassa samassa tilanteessa olevia ihmisiä. Vertaistuen vuorovaikutus toteutuu tilanteessa, jossa toinen henkilö kokee jonkun tilanteen ahdistavaksi ja toinen yrittää auttaa häntä selviytymään tilanteesta. (Lehtonen 2004, 7; Joenaho 2012, 7.)

Vertaistuella on myös voimaannuttavia vaikutuksia ja se voidaankin kuvata muutosprosessiksi, jonka kautta ihminen ottaa vastuuta omasta elämästään sekä tunnistaa ja löytää omia voimavarojaan. Voimaantuminen tarkoittaa vapauttavaa tunnetta omasta vahvuudesta, pätevydestä ja toimimisen vapaudesta. Voimaantumiseen liittyy vahvasti itseluottamus ja itsetietoisuus. (Huuskonen 2015.) Vanhemmuudessa identiteetti vaihtelee ja tulee esille eri tavoin eri

yhteyksissä. Vertaisryhmä toimiikin yhtenä peilinä, joka rakentaa yksittäisen vanhemman vanhemmuuden identiteettiä. Vertaisryhmässä oma identiteetti selkiytyy, vanhemmat saavat enemmän itsetuntemusta ja -luottamusta, jotka osaltaan antavat hyvät eväät vahvaan vanhemmuuteen. Vertaisryhmä voi olla myös keino, minkä avulla voi välttää neljän seinän sisällä jäämisen lapsen kanssa. Uudet yhteydet ja muut ihmiset koetaan myös voimaannuttavina. (Nordlund, Järvinen, Taajamo 2006, 21-22; Haapakoski 2015.)

Oikea ajoitus on vertaistuen saannin kannalta tärkeää, jotta saatu tuki olisi vaikuttavaa ja tehokasta. Tuen saajan omatoimisuus heikkenee ja passiivisuus kasvaa, jos tukea annetaan liian aikaisin. Liian myöhäinen tuki taas monimutkaistaa ongelmia ja kasvattaa tuen tarvetta suuremmaksi. (Mäenpää 2014, 12.) Vertaistuen kautta saatu tuki voi olla myös negatiivista, mikäli tuen antaja käyttäytyy epäempaattisesti tai vähättelee toisen kokemusta. Tuen antaja voi myös olla liian innokas avun tarjoaja, joka nostaa esiin liikaa omia kokemuksiaan. Tämä voi ahdistaa tuen saajaa, jolloin henkilö voi kieltäytyä hänelle tarjotusta avusta. Avunantaja voi myös loukkaantua, kun hänen apuaan ei oteta vastaan. Tuen saaja voi kokea riittämättömyyttä ja tulla myös loukatuksi, mikäli vastapuoli neuvoo liikaa. (Mykkänen-Hänninen & Kääriäinen 2009, 65; Kotisaari 2012, 14.)

4.3 Vertaistuen merkitys vanhempien näkökulmasta

Vanhemmuuden rooli ja vanhemmaksi kasvaminen pitää sisällään paljon haasteita. Suomessa ei ole tutkittu nuoruusikäisten monikkolasten vanhempien vertaistuen tarvetta. Vertaistuen tarvetta perheissä, joissa on vain yksittäisiä lapsia, on kuitenkin tutkittu esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliiton Lapsiperhe -projektin kautta. Mannerheimin lastensuojeluliiton Lapsiperhe-projektissa vertaisryhmätoimintaan osallistuneiden perheiden tavoitteet ja toiveet ryhmätoiminnalle jakaantuivat kolmeen osaan. Ensimmäinen tavoite oli vanhempana jaksamisen helpottuminen. Toiveena oli uusien näkökulmien saaminen ja vanhemmuuden taidot. Pienryhmissä vanhemmat saavat juurikin toisiltaan käyttökelpoista tietoa, joka avaa uusia näkökulmia ja auttaa jäsentämään omaa elämäntilannetta. Tätä kautta vanhemmat saavat myös apua käytännön pulmien ratkaisemiseen. Ryhmissä on myös tilaisuus ennakoida perheen eri vaiheissa vastaantulevia muutoksia ja sitä kautta osoittaa niiden tavallisuus. Kun pulmat uskalletaan tuoda julki, niiden yleisyys tulee esille ja niille voi löytyä monia eri ratkaisuja. (Järvinen ym. 2006, 20; STM 2004, 113; Mynttinen 2013, 12.)

Lapsiperhe-projektissa vanhempien muut tavoitteet ja toiveet kohdistuivat vertaistuen kokeamiseen, sekä virikkeiden ja vaihtelun saamiseen. Odotukset olivat sosiaalisen verkoston vahvistumisessa, mielialan kohentumisessa, eristyneisyyden ehkäisemisessä ja oman ajan löytymisessä. Ryhmissä syntyy helposti uusia ihmissuhteita, kun tapaa samassa tilanteessa olevia ih-

misiä, mikä lujittaa osaltaan perheiden sosiaalista verkostoa. Ryhmät ovat myös lisänneet voimavaroja selvitä arjesta, auttaneet sen hallinnassa, sekä tuoneet iloa ja mielihyvää. Arjen hallintaa helpottavat muun muassa säännölliset tapaamiset, jotka rytmittävät vanhempien arkea, jolloin ajanhallinnan tunne lisääntyy. (Järvinen ym. 2006, 20-21; STM 2004, 113; Mynttinen 2013, 11.)

4.4 Vertaistuen kanavat

Vertaistuki voi toteutua monella eri tapaa. Toteutumistapoina voivat olla kahdenkeskinen tuki, vertaistukiryhmä sekä verkossa annettava vertaistuki. Kahdenkeskinen tuki voi toteutua myös vertaistukihenkilö -toimintana. Vertaistukea voi saada myös esimerkiksi lehdistä ja kirjoista. (Huuskonen 2015.) Kasvokkain annetussa vertaistuessa tuen antajan ja tuen saajan verbaali ja nonverbaali viestintä on henkilökohtaista ja välitöntä, toisin kuin verkossa annettavassa tuessa. Kasvokkain kokoontuvissa vertaisryhmissä sekä kahdenkeskisesti annetussa vertaistuessa tuen välittyminen liittyy vahvasti kasvotusten tapahtuvaan tapaamiseen. (Joenaho 2012, 6.)

Vertaistukitoiminta voi olla myös ohjattua toimintaa. Vertaistoiminnan ohjaajana voi toimia ammattilainen, koulutettu vapaaehtoinen tai myös vertainen voi ohjata ryhmää.

Ohjaajan rooli voi olla osallistuva tai taustavaikuttaja, joka mahdollistaa ryhmän toimimisen. Hyvä ohjaaja mahdollistaa tasapuolisen ja turvallisen kohtaamisen vertaisille. Ohjaaja pyrkii nostamaan esille erilaisia näkökulmia, sekä pitämään yllä ryhmädynamiikkaa ja hyvää yhteishenkeä. (Mykkänen-Hänninen 2009, 65; Holm ym. 2010, 7-13.)

4.4.1 Vertaistukiryhmässä annettava vertaistuki

Vertaistukiryhmällä tarkoitetaan omaehtoista, samassa tilanteessa olevien ihmisten verkostoa. Ryhmään osallistuminen edellyttää aktiivista valintaa, oivallusta ja yleensä toivetta oman hyvinvoinnin lisääntymisestä. Vertaistukiryhmien jäsenet eivät välttämättä tunne toisiaan entuudestaan, joten ryhmässä pidetään yllä tiettyä yksityisyyden ja etäisyyden tasoa. Vertaistukiryhmät voivat olla avoimia tai suljettuja ryhmiä ja avoimissa ryhmissä kävijäkunta voi vaihdella. Vertaistukiryhmien jäsenet pitävät toisiaan tasavertaisina ja sitä kautta kokevat keskinäistä yhteisöllisyyttä ja sosiaalista tukea. Ryhmissä jaetaan kokemuksia, tunteita, tietoa ja emootioita, luodaan uusia suhteita sekä opitaan uutta. (Kinnunen 2006; Holm ym. 2010, 72, 76; Joenaho 2012, 7.)

Vertaistukiryhmän kautta on mahdollista ottaa hieman etäisyyttä omiin asioihin ja elämäntilanteeseen ja katsoa omaa tilannettaan objektiivisemmin, toisen henkilön näkökulmasta. Ryhmässä ulkopuoliset ovat kuitenkin vertaisia, jotka voivat paremmin samaistua toistensa kokemuksiin ja ymmärtää toisiaan paremmin. Vertaiset voivat jakaa keskenään omiin kokemuksiin perustuvia neuvoja, mihin läheiset eivät pysty. Vertaistukiryhmän kautta saatava tuki on siten erilaista kuin läheisten tarjoama tuki. (Joenaho 2012, 7.)

4.4.2 Verkossa annettava vertaistuki

Internetin käytön ja sosiaalisen median yleistyessä, verkossa jaettavan vertaistuen määrä ja merkitys ovat kasvaneet. Verkko on syntynyt paljon erilaisia yhteisöjä, joten osallistujalla riittää usein myös valinnanvaraa tai hän voi osallistua useaan eri yhteisöön. Verkossa toimivat vertaistukiyhteisöt ovat osa sosiaalista mediaa. Sosiaalisessa mediassa käyttäjät osallistuvat sisällön tuottamiseen ja muodostavat erilaisia yhteisöjä. Sosiaalinen media toimii käyttäjälähtöisesti, eli sen toiminta ja sisältö muotoutuvat, elävät ja päättyvät käyttäjien tarpeiden mukaan. Internetin kautta on myös mahdollista tavoittaa niitä henkilöitä, jotka eivät muuten hakeutuisi vertaistuen piiriin. Verkossa tapahtuvan vertaistuen vahvuus onkin juuri sen käyttäjälähtöisyys ja matala osallistumiskynnys. Vertaistuen antaminen tai saaminen ei ole sidottu paikkaan, aikaan tai sosiaaliseen osaamiseen. Verkossa toimiva vertaistukiyhteisö tavoittaa vertaisia eri puolelta Suomea tai jopa eripuolelta maailmaa. Tukea on myös saatavilla tarvittaessa nopeasti, koska yhteisön avulla voidaan tavoittaa suuri joukko vertaisia kerralla. (Holm ym. 2010, 72,76.)

Verkossa toimiviin avoimiin keskusteluryhmiin voi osallistua kuka vain ja usein nämä keskusteluryhmät eivät ole ohjattuja. Suljettuun ryhmään osallistuminen edellyttää käyttäjän rekisteröitymisen, ja ryhmä voi toimia myös ohjattuna ryhmänä. Verkossa tapahtuvan vertaistoiminnan osallistujille on tärkeää, että siihen on myös mahdollisuus osallistua nimettömänä. Nimettömyys antaa suojaa ja näin helpottaa omien kokemusten jakamista. Nimettömyys voi kuitenkin vaikuttaa verkkoyhteisön turvattomuuden tunteeseen, koska ei ole varmuutta keskustelukumppanin henkilöllisyydestä tai siitä, kuinka moni verkkoyhteisöön kuulumaton lukee viestejä. (Holm ym. 2010, 72-73, 76.)

Verkosta voi saada vertaistuen lisäksi tukihenkilön tai ammattiapua. Verkossa toimii myös voittoa tavoittelevia yrityksiä, jotka tarjoavat erilaisia palveluja jokaisen tarpeen mukaan. Verkossa toimivat vertaistukea tarjoavat yhteisöt voidaan jakaa keskusteluryhmiin, chat-yhteisöihin, sähköpostilistoihin, blogeihin sekä kahdenkeskiseen tukeen. Verkossa kahdenkeskinen tuki toimii esimerkiksi sähköpostin tai Skypen kautta. Skypen välityksellä keskustelussa mahdollistuu myös kuva- ja puheyhteys. Blogi on käyttäjän oma nettipäiväkirja,

jossa hän käsittelee haluamiaan aiheita. Blogi tarjoaa kokemusten vaihtoa ja samaistumista kirjoittajaan. (Holm ym. 2010, 72-73, 76.)

5 Nuoruusiän aiheuttamat haasteet monikkoperheissä

Nuoruusiällä tarkoitetaan lapsuuden ja aikuisuuden väliin sijoittuvaa psyykkistä kehitysvaihetta, jolloin nuori vähitellen sopeutuu uusiin sisäisiin ja ulkoisiin muutoksiin. Kasvuprosessiin kuuluu fyysiset, hormonaaliset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset. Karkeasti rajattuna nuoruusikä voidaan jakaa kolmeen eri ikävaiheeseen. Varhaisnuoruus sijoittuu noin 12-14 ikävuoden kohdalle, jota kutsutaan myös murrosiäksi eli puberteetiksi. Varsinaisella nuoruudella tarkoitetaan 15-17 vuoden ikää ja jälkinuoruudella 18-22 vuoden ikää. Jokaisella vaiheella on oma kehitystehtävänsä. (Aalto-Setälä & Marttunen 2007, 207-208.) Opinnäytetyössä nuoruusiän käsite on rajattu varhais- ja varsinaisnuoruuteen.

Varhaisnuoruuden kehitystehtävä on työstää suhdetta omaan kehoonsa, joka on murrosiän myötä muuttunut. Fyysisiä muutoksia tapahtuu murrosiässä paljon ja nopealla aikavälillä. Nuoren pituus ja paino muuttuvat, vartalon muodossa tapahtuu muutoksia, sekä tässä iässä nuori saavuttaa sukukypsyyden. Murrosiän alkaessa nuori hämmentyy helposti kehossaan tapahtuvista muutoksista, sillä psyykinen kehitys ei pysy enää fyysisen kehityksen perässä. Hämmennys voi ilmetä nuoren käytöksessä esimerkiksi ahdistuksena, pelkona tai aggressiivisuutena. (Cacciatore 2007, 130; Aalberg & siimes 2007.)

Varhaisnuoruudessa nuoren itsetuntemus on rakentumassa, mikä voi johtaa korostuneeseen itsetietoiseen käyttäytymiseen. Nuori kokeilee ja etsii arvoja, sekä normeja jotka sopivat hänelle ja on näiden suhteen määrätietoisempi. Nuori helposti kyseenalaistaa vanhempien sääntöjä ja määräyksiä, sekä puolustaa tiukasti omaa kantaansa asioihin. Varhaisnuoruudessa kaverit ovat tärkeitä ja nuori hakeekin turvaa heiltä, torjuen samalla turva-aikuistensa tukea. Kaverisuhteet voivat olla nuorelle joko hyödyksi tai haitaksi. Hyvä kaverijoukko suojaa ja tukee jäseniään, huono kaveripiiri voi taas luoda ryhmäpaineita. Ryhmäpaineen tai epäedullisen kaveripiirin seurauksena nuori voikin helpommin ajautua päihdekokeiluihin. (Aalberg ym. 2007, 69; Cacciatore 2007.)

Varsinaisnuoruuden kehitystehtävä puolestaan liittyy muutokseen suhteessa vanhempiin, omaan itseensä ja seksuaalisuuteen. Nuoren keho on tässä iässä jo kehittynyt ja siihen aletaan totutella. Seksuaalisuudesta kiinnostuminen alkaa herätä tässä vaiheessa nuoruutta ja omaan kehoon aletaan tutustua esimerkiksi itsetyydytyksen avulla. Mahdolliset seurustelukemukset tulevat ajankohtaisiksi ja näiden avulla nuori vahvistaa omaa minuuttaan. Moni nuori voi kuitenkin vielä olla epävarma omasta naiseudesta tai mieheydestä. Epävarmuus kui-

tenkin kuuluu nuoruuteen ja se voi esiintyä äärimmäisyyksien tavoitteluna muun muassa pu-
keutumisen kautta. Nuori voi kokea haluavansa olla jotain muuta, kuin mitä vanhemmat ja
näin käyttäytyä päinvastoin vanhempien toiveita. Oman identiteetin rakentamisen perimmäi-
senä tavoitteena on irtaantua vanhemmista ja se onkin välttämätöntä aikuiseksi kasvussa.
(Aalberg ym. 2007, 70; Mannerheimin lastensuojeluliitto.)

Jälkinuoruus alkaa usein tunteiden myllerryksessä, mutta se päättyy pikkuhiljaa rauhallisesti.
Jälkinuoruuden keskeinen kehityksellinen tavoite on persoonallisuuden kehittyminen, itsenäis-
tyminen ja oman yksilöllisen identiteetin muodostuminen. Se on jäsentymisvaihe, jossa aikai-
semmat kokemukset hahmottuvat vähitellen kokonaisuudeksi naisena tai miehenä olemisesta.
Irtautuminen vanhemmista on edennyt ja nuori pystyy lähestymään heitä tasa-arvoisemmin.
Nuori pystyy ymmärtämään heidän reaktioitaan ja arvostaa samankaltaisia piirteitä omassa ja
vanhempien arvomaailmassa. Nuoren kyky empatiaan lisääntyy ja itsekeskeiset valinnat kor-
vaavat myötäelämiseen perustuvat kaveri- ja seurustelusuhteet. (Aalberg ym. 2007, 70-71.)

5.1 Monikkonuorien itsenäistyminen

Nuoruusikäinen monikkolapsi eroaa tavanomaisesta nuoresta siten, että hänelle tulee yksi ke-
hitystehtävä lisää. Kehitystehtävänä on itsenäistyä myös sisaruksesta, mikä voi olla välillä
haastavampaa kuin vanhemmista irti päästäminen. Monikkoperheessä on samaan aikaan toi-
nenkin nuori etsimässä itseään ja joskus monikkoperheen nuoret voivat rajustikin irtaantua
toisistaan. Toisinaan voi käydä puolestaan niin, että itsenäistyminen ei tule samaan aikaan ja
samalla tavalla. Riippuvuus voi siis olla yksipuolista, mikä tarkoittaa, että toinen nuorista ha-
luaa irrottautua sisaruksesta, mutta toinen ei. (Suomen Monikkoperheet ry c, 13-14.) Suo-
messä tehdyn seurantatutkimuksen (Penninkilampi-Kerola 2006, 47-55) mukaan, jossa tutkit-
tiin vuosina 1975-1979 syntyneitä kaksosia, 25,6% heistä kertoi olleensa vielä 16 vuotiaana
riippuvainen kaksosestaan. Tutkimuksessa selvisi että, riippuvuus kaksoseen oli yleisempää
identtisillä- kuin epäidenttisillä kaksosilla. Tutkimus osoitti myös, että yksipuolisella riippu-
vuudella näytti olevan yhteyttä nuoren psyykkiseen oireiluun.

Nuoruusikäisten monikkosisarusten välinen kateus, kilpailu ja mustasukkaisuus voi myös li-
sääntyä esimerkiksi toisen alkaessa seurustella. Toisaalta yhdessä koettu nuoruuden myllerrys
voi vahvistaa sisarusten suhdetta. Nuori voi kokea sisaruksen tukena ja voimavarana jolle on
helppo kertoa omista kokemuksistaan. Joskus sisarusten yhteinen rintama voi kääntyä kuiten-
kin vanhempia vastaa, jolloin vanhemmilta vaaditaan erityisen paljon henkistä jaksamista.
(Suomen Monikkoperheet ry c, 13-14.)

5.2 Haasteet vanhempien näkökulmasta

Vanhemmuus on elinikäinen prosessi ja velvollisuus suhteessa lapseen. Vanhemmuus ei ole vain yksittäinen suoritus vaan siihen kasvetaan. Kasvu vanhemmaksi alkaa välittömästi ensimmäisen lapsen synnyttyä. Lastensuojelulain (417/2007, 2 §) mukaan vanhemmilla tai huoltajilla on vastuu lapsen tasapainoisesta kehityksestä, sekä hyvinvoinnista. Kasvuun ja kehitykseen lapsi tarvitsee aikaa, tilaa ja turvallisuutta, joita vanhemman on pyrittävä tarjoamaan sopivasti omalle lapselleen. (Cacciatore 2009, 9; Sinkkonen 2003, 324.)

Vanhemmuutta voidaan tarkastella myös lapsen tarpeista lähtevän mallin avulla. Siinä vanhemmilla on erilaisia rooleja, jotka ovat aina läsnä vanhemman ja lapsen suhteessa. Eri kehitysvaiheissa erilaiset roolit kuitenkin painottuvat enemmän kuin toisissa. Vanhemmuuden roolikartan mukaan vanhemmuus on jaettu viiteen eri osa-alueeseen: Elämän opettaja, rakkauten antaja, huoltaja, rajojen asettaja sekä ihmissuhdeosaaja. Nuoruusiässä nuori tarvitsee usein vanhemmaltaan ihmissuhdeosaajan roolia ja myöhäisnuoruudessa vanhempien on tärkeä viimeistellä elämän opettajan roolia. (Cacciatore 2009, 8; Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä 2013.)

Nuoruusiäisten nuorten vanhempien tehtävänä on löytää tapa, jolla he itsenäistävät nuorta sopivissa määrin. Vanhempien kuuluu asettaa nuorelle rajoja, sillä nuori ei välttämättä itse ole tarpeeksi kypsä ennakoimaan tilanteita vähäisen elämäkokemuksen vuoksi. Rajojen asettaminen voi olla vanhemmille haastavaa ja se edellyttää vanhemmilta tietämystä oman lapsensa kehityksestä. Murrosikäisen nuoren aikuismainen käytös ja ulkonäkö voivat helposti johdattaa vanhempia harhaan ja näin vanhemmat voivat antaa 13 -vuotiaalle nuorelle 19 -vuotiaan itsemääräämisoikeudet. Vanhempien onkin syytä miettiä, onko nuorelle asetetut rajat liian löysiä tai tiukkoja. Nuori kokee helposti rajojen asettamisen itsemääräämisoikeuden tukahduttamisena ja vanhempien onkin tarpeen tullen osattava pysyä kannassaan ja perustella nuorelle miksi rajat ovat asetettu. Kontrollointia ja vahtimista paremmin nuoren ongelmakäyttäytymiseltä suojaa kuitenkin vanhemman ja nuoren välinen hyvä ja luottamuksellinen suhde. Luottamuksellisen suhteen nojalla nuori ei välttämättä halua vaarantaa suhdetta vanhempiinsa sotkeutumalla erilaisiin ongelmiin. Yhdessä keskusteleminen elämän asioista ja kaverialueissa sattuneista tapauksista voi antaa nuorelle enemmän ajattelemisen aihetta kuin huutamalla annetut ohjeet. Hyvä ja tasavertainen keskustelu luo luottamusta vanhemman ja lapsen välille. (Cacciatore 2009, 10-11; Sinkkonen 2003, 295; Rönkä & Kinnunen 2002, 53-55, Myllyviita 2016, 21.)

Monikkoperheissä nuorten kehittyminen eri tahtiin on normaalia. Etenkin fyysiset ja rakenteelliset poikkeavuudet voivat olla näkyviä ja vanhempien onkin hyvä tukea tässä vaiheessa molempien nuorien yksilöitymistä. Kehitysvaiheen erot eri sukupuolta olevien monikkosisarus-

ten välillä voivat etenkin olla huomattavia. Vanhempien onkin syytä tässäkin tilanteessa tuntea ja erottaa kummankin yksilön kehitysvaihe ja toimia sen mukaan. Tämä voi johtaa siihen, että toisella nuorella on tiukemmat säännöt esimerkiksi kotiintuloajoissa kuin toisella. Nuorelle on osattava perustella miksi näin toimitaan ja vanhempien tulee olla herkkiä tunnistamaan, milloin toiselle voi antaa samat etuudet kuin toiselle, jotta kohtelu olisi tasavertaista. (Suomen Monikkoperheet ry c, 5.)

Hyvinvoivan parisuhteen katsotaan tukevan vanhemmuutta. Monikkolapsiperheissä vanhemmuutta rasittavat vaatimukset lapsien kasvattamisesta ja hoidosta. Monikkoperheissä arkea rasittaa myös taloudelliset-, sekä ajankäytölliset ongelmat. (Suomen monikkoperheet ry b.) Nuoruusikäisten lasten vanhemmat kokevat etenkin usein ristiriitoja ja tyytymättömyyttä parisuhteeseensa. Ristiriitoja vanhempien välille voi helposti aiheuttaa murrosikäisen haastava käyttäytyminen, mikä voi tulehduttaa perheilmapiiriä. Vanhempien onkin parasta luoda nuoren kanssa yhdessä yhteiset pelisäännöt, joista pidetään kiinni. Eriävät mielipiteet vanhempien välillä on hyvä selvittää ja tärkeää on päätyä ratkaisuun jota kumpikin vanhempi lupaa noudattaa. Tällöin vältetään tilanteilta joissa toinen vanhempi asettaa löysemmät rajat kuin toinen. Lapsen ei tule kantaa huolta siitä, että hän aiheuttaa vanhempien välille ristiriitoja. Nuori voi kokea vanhempien ristiriidat ahdistaviksi ja siksi onkin tärkeää selvittää riidat rakentavasti ja neuvottelemalla. (Sinkkonen 2003, 315; Rönkä ym. 2002, 60-62; Cacciatore 2009, 10; Hyväluoma 2010, 15.)

6 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimii Suomen Monikkoperheet ry. Yhdessä Suomen Monikkoperheet ry:n kanssa keskusteltiin opinnäytetyön aiheesta ja sen rajaamisesta, sekä siitä, mihin tarkoitukseen opinnäytetyö tehdään. Järjestö on kehittämässä nuoruusikäisten monikkolasten vanhempien vertaistukitoimintaa ja tämän opinnäytetyön tarkoitukseksi tuli selvittää, millaista vertaistukea vanhemmat kaipaavat.

Suomen Monikkoperheet ry on 1995 vuonna perustettu järjestö, joka tuottaa ja jakaa tietoa monikkoudesta ja monikkoperheellisyydestä. Järjestö tekee myös vaikuttamistyötä, jonka perustana on saada monikkoperheet yhdenvertaiseen asemaan perheiden kanssa, joihin lapset syntyvät yksittäin. Järjestö toimii pääosin sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (Stea) yleisavustuksen ja erilaisten projektiavustusten turvin, mutta esimerkiksi myös jäsenmaksuista, lehti-ilmoitusmyynnistä ja muista avustuksista kertyy varoja järjestön ylläpitoon. Järjestö toimii alueellisten monikkoperheyhdistysten kattojärjestönä auttamalla paikallisyhdistyksiä toteuttamaan mielekästä toimintaa monikkoperheille. (Suomen Monikkoperheet ry d.)

6.1 Aineiston kerääminen

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Opinnäytetyön aineisto kerättiin teemahaastattelun avulla. Haastattelu on yksi käytetyimmistä tutkimusmenetelmistä. Haastattelu on joustava tiedonkeruumenetelmä, joten se soveltuu useisiin eri tutkimustarkoituksiin. Haastattelussa tutkija on suorassa vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa, mikä mahdollistaa tiedonhankinnan suuntaamisen vielä tutkimustilanteessa. Tutkija voi myös selvittää vastausten taustalla olevia motiiveja. (Hirsjärvi & Hurme 2014, 34.)

Haastattelu valitaan tutkimusmenetelmäksi silloin kun halutaan, että tutkittava on merkityksiä luova ja aktiivinen osapuoli tai kun kyseessä on vähemmän tunnettu ilmiö, joten tutkija ei osaa ennalta määritellä vastauksien suuntia. Haastattelun kautta halutaan saada syvällistä tietoa tutkittavasta ilmiöstä ja vastaajaa voidaan pyytää antamaan perusteluja vastauksilleen. Haastattelulla voidaan myös tutkia arkojakin aiheita. Arkaa aihetta käsitellessä tutkittavan vastaukset voivat jäädä suppeiksi, sillä tutkittava voi helposti jäädä pohtimaan anonyymiteettinsä säilymistä. (Hirsjärvi & Hurme 2014, 35.) Haastateltaville kerrottiin, että kysymyksiin vastaaminen on vapaaehtoista ja, että kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata jos vastaaminen tuntuu vaikealta. Haastateltaville kerrottiin myös, että haastateltavan anonyymiteetti tulee säilymään koko tutkimusprosessin ajan.

Teemahaastattelua käytetään silloin kun halutaan tietoa tietystä tuntemattomammasta ilmiöstä tai asiasta. Vertaistuen tarpeellisuutta nuoruusikäisen lapsen vanhemmille on tutkittu, mutta monikkonuorten vanhempien näkökulmasta tutkittua tietoa on vähemmän. Teemahaastattelu valittiin aineistonkeruumenetelmäksi, koska sen tavoitteena on pyrkiä selvittämään haastateltavan omakohtaiset kokemukset tutkittavasta ilmiöstä. (Hirsjärvi & Hurme 2014, 47; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006 b.)

Teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit, eli teemat, ovat kaikille haastateltaville samat. Kysymykset pohjautuvat valittuihin teemoihin ja kysymykset ovat ryhmitelty teemojen mukaan. Teemahaastattelussa ei käytetä yksityiskohtaisia ja tarkkoja kysymyksiä. Haastattelija voi vaihdella kysymysten tai teemojen käsittelyjärjestystä haastattelun aikana ja haastattelija voi esittää myös tarkentavia kysymyksiä haastateltavilta, jos jokin asia jää epäselväksi tai siitä halutaan saada lisätietoa. Teemahaastattelun runko on rakennettu tutkittavasta ilmiöstä kerätyn teorian pohjalta. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006 b.) Haastattelussa käytetään avoimia kysymyksiä, jotta tutkijan ennalta suunnittelemat ja tietämät vastausvaihtoehdot eivät rajaa aineistoa. Teemahaastattelu toteutetaan henkilöille, jotka ovat kokeneet saman tilanteen ja joita tutkittava ilmiö koskee. (Hirsjärvi & Hurme 2014, 47,92.)

Opinnäytetyön teoriaosuus kirjoitettiin ensin ja teorian pohjalta suunniteltiin teemahaastattelun teemat ja toteutus. Opinnäytetyön haastattelun teemat muodostuivat tutkimuskysymysten sekä teorian pohjalta. Valitut teemat olivat nuoruusikä ja sen tuomat haasteet monikkoperheelle sekä vertaistuen merkitys monikkoperheelle. Haastattelukysymykset suunniteltiin valittujen teemojen pohjalta siten, että kysymysten kautta saataisiin mahdollisimman monipuolisia ja kattavia vastauksia teemoihin ja tutkimuskysymyksiin. Teemahaastattelun runko on liitteenä 2.

Opinnäytetyötä varten tehtiin viisi haastattelua. Haastateltavien valinnan kriteerinä oli, että haastateltavilla on nuoruusikäiset tai nuoruusiän ylittäneet monikkolapset. Ensin etsimme haastateltavia internetistä liitteenä 1 olevan tiedotteen avulla. Lopulta kaikki haastateltavat löydettiin kuitenkin tuttavapiiriin kautta. Haastattelut toteutettiin yksilö- ja parihaastatteluina. Kahteen haastattelusta osallistui molemmat vanhemmat ja kolmessa haastattelussa haastateltavana oli pelkästään monikkolasten äiti. Haastatteluista kolme suoritettiin kasvotusten ja kaksi haastattelua tehtiin puhelinhaastatteluna pitkän välimatkan vuoksi. Kasvotusten suoritettavat haastattelut toteutettiin haastateltavien kotona. Yhden haastattelun kesto oli 25-45 minuuttia. Haastattelut tehtiin joulutammikuun vaihteessa. Kaikilla haastateltavilla vanhemmilla oli kaksoset sekä perheeseen kuului ainakin yksi kaksosia vanhempi sisarus.

Haastattelu on haastava tutkimusmenetelmä ja se vaatii tutkijalta taitoa ja kokemusta, jotta aineistonkeruu tapahtuisi joustavasti ja vastaajia myötäillen (Hirsjärvi & Hurme 2014, 35). Tämän vuoksi opinnäytetyötä varten toteutettiin koehaastattelu, joka selkeytti haastattelutilannetta ja siinä toimimista. Yhteisesti tehdyn haastattelun pohjalta todettiin, mikä oli ollut toimivaa haastattelussa ja mitä voisi mahdollisesti muuttaa. Näin varmistettiin, että tehdesämme haastatteluja yksin toimimme molemmat samalla tavalla. Koehaastattelun tuloksena haastattelurunko todettiin toimivaksi ja haastattelusta saatujen vastauksien vastaavan kattavasti tutkimuskysymyksiin. Koehaastattelun haastateltava kuului tutkimuksen kohderyhmään, joten koehaastattelu päätettiin myös sisällyttää tutkimukseen. Loput neljä haastattelua jaettiin puoliksi haastattelijoiden kesken.

Teemahaastattelun luonteeseen kuuluu myös haastattelun tallentaminen, mikä mahdollistaa haastattelun nopean etenemisen ilman katkoja. Teemahaastattelun tavoitteena on saada aikaan vapautunutta ja luontevaa keskustelua tutkittavasta aiheesta. (Hirsjärvi & Hurme 2014, 92.) Tämän vuoksi haastattelutilanteissa ei käytetty muistiinpanovälineitä, vaan keskityttiin vain kuuntelemaan haastateltavaa. Haastattelut nauhoitettiin matkapuhelimilla.

6.2 Aineiston analyysi

Kvalitatiivisen eli laadullisen analyysin tekeminen alkaa usein jo haastattelutilanteissa. Tutkija voi jo haastatteluiden aikana kerätä havaintoja ilmiön toistuvuudesta, jakautumisesta ja useudesta. Tutkija voi jo tässä vaiheessa alkaa muodostamaan aineistosta erilaisia malleja ja luokituksia. Tutkija voi myös kerätä lisää aineistoa tarkistaakseen omia päätelmiään. Tutkija käyttää aineiston analyysissä päättelyä. (Hirsjärvi & Hurme 2014, 136.)

Haastattelemalla kerätty tutkimusaineisto analysoitiin induktiivisella eli aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Yleisesti sisällönanalyysissä aineistoa tarkastellaan useasta eri näkökulmasta, eritellen, etsien yhtäläisyyksiä ja eroja sekä tiivistäen. Sisällönanalyysillä pyritään rakentamaan tiivistetty kuvaus tutkittavasta ilmiöstä, ja sitä kautta kytkemään tulokset laajempaan kontekstiin ja muihin aiheita koskeviin tutkimustuloksiin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006 a.) Haastatteluista kerätty aineisto pyrittiin litteroimaan mahdollisimman nopeasti, jotta saatiin kokonaisvaltainen käsitys haastattelun onnistumisesta. Litteroimme itse tekemämme haastattelut ja lähetimme litteroidun aineiston toisillemme luettavaksi. Näin saatiin mahdollisuus täydentää haastattelua tarvittaessa, yhtään haastattelua ei kuitenkaan tarvinnut täydentää. Litteroitua aineistoa tuli yhteensä 25 sivua.

Sisällönanalyysin vaiheisiin lukeutuvat aineiston pelkistäminen eli redusointi, klusterointi ja abstrahointi. Litteroitu aineisto teemoiteltiin taulukkoon tutkimuksen kolmen tutkimuskysymyksen mukaan. Tämän jälkeen aineisto redusointiin eli pelkistettiin poistamalla aineistosta turhat ilmaisut. Redusoinnin jälkeen aineisto klusterointiin ja abstrahointiin. Klusteroinnissa aineistosta etsitään yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Samaan aiheeseen liittyvät käsitteet ryhmitellään yhdeksi luokaksi ja nimetään sisältöä vastaavalla nimellä. Abstrahointivaiheessa aineistosta erotetaan epäoleellinen tieto oleellisesta ja rakennetaan teoreettinen käsitteistö. Luokituksia yhdistetään laajoiksi käsitteistöiksi, joilla pyritään nostamaan aineiston yleistettävyytensä. (Kananen 2008, 94-95.) Pelkistetty aineisto luokiteltiin alaluokkiin. Samankaltaisuuksia sisältävät alaluokat yhdistimme yläluokiksi. Yläluokat yhdistettiin yhdistäviin luokkiin, jotka oli päätetty ennalta pohjautuen tutkimuskysymyksiin. Yhdistävät luokat olivat vertaistuen toteutumistavat, vertaistuen aiheet sekä vanhempien kokemat haasteet. Seuraavalla sivulla, taulukossa 2, on kuvattu aineiston analyysin vaiheet.

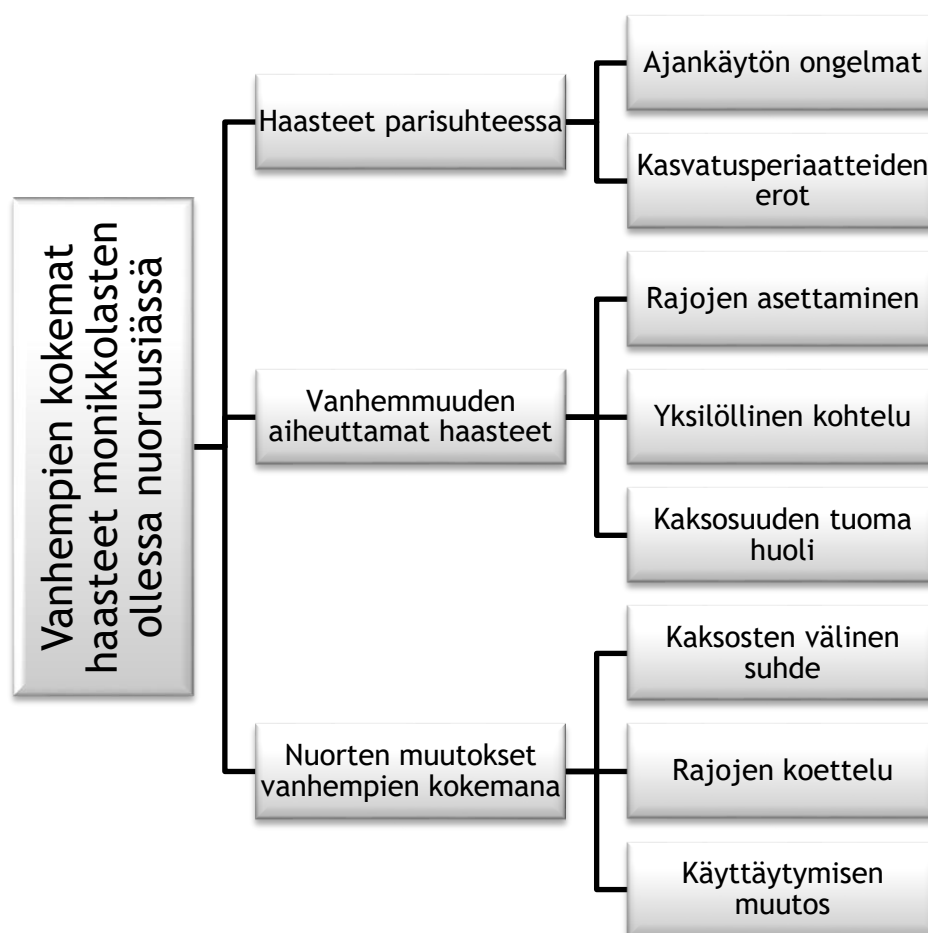
Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka	Yhdistävä luokka
” Ohjaaja antais aiheet ja olis ammatihenkilö. Arkipäivän vertaistukea saa kun menee kylään. Samalla voi kysyä ammattiselta neuvoa. ”	Ammattilainen antaa aiheita keskustelulle ja häneltä voi kysyä neuvoa.	Tiedollinen tuki	Vertaisryhmän ohjaajan rooli	Vertaistuen toteutumistavat
” [ammattilaisen rooli vertaisryhmässä] Olis tukena vaan mun mielestä. Vaikka olis taustalla mukana niin vois ottaa semmosia asiantuntija kommentteja vaikka se pääsääntöisesti oliskin semmonen vertaistuki paremminkin.”	Ammattilainen vertaisryhmässä antamassa asiantuntija kommentteja.	Tiedollinen tuki	Vertaisryhmän ohjaajan rooli	Vertaistuen toteutumistavat

Taulukko 2: Esimerkki aineiston luokittelusta

7 Tutkimuksen tulokset

7.1 Vanhempien kokemat haasteet monikkolasten ollessa nuoruusiässä

Kuviossa 1 on kuvattu tulosten luokittelua ensimmäisen tutkimuskysymyksen pohjalta. Opin- näytetyön ensimmäisen tutkimuskysymyksen kautta pyrittiin saamaan vastaus siihen, minkä- laisia haasteita vanhemmat kokevat monikkolasten ollessa nuoruusiässä. Haasteet jakautuivat kolmeen yläluokkaan, jotka ovat haasteet parisuhteessa, vanhemmuuden aiheuttamat haas- teet, sekä nuorten muutokset vanhempien kokemana. Alaluokissa on eritelty yksityiskohtai- semmin vanhempien kokemia haasteita.

Kuvio 1: Vanhempien kokemien haasteiden luokittelu

7.1.1 Haasteet parisuhteessa

Vanhempien kokemat haasteet parisuhteessa liittyivät yhteisen ajan löytymiseen ja kasvatuseriaatteiden eroihin. Yhteisen ajan löytäminen oli vaikeaa, sillä arki koettiin kiireiseksi kahden nuoruusikäisen lapsen kanssa. Yhteistä aikaa pyrittiin löytämään osallistumalla yhdessä lapsen menoihin ja asioiden järjestelyyn. Kasvatuseriaate erot vanhempien välillä johtuivat vanhempien taustojen erilaisuudesta ja niiden yhteensovittamisesta, sekä luonteen erilaisuudesta. Esimerkiksi toinen vanhempi koki olevansa tarkempi rajojen asettamisen suhteen kuin toinen vanhempi. Haasteita toi yhteisen rintaman pitäminen lasten edessä ja kompromisseihin suostuminen. Tärkeänä pidettiin, että lapselle ei näytetty vanhempien erimielisyyksiä vaan yhteisistä kasvatuseriaateista pyrittiin pitämään kiinni lapsen edessä.

” Iteltä vaati et jaksaks olla yhtä jämäkkä, mutta isännästä kyllä löyty sitä jämäkkyyttä niin sitä on sitte vaan suostuttava siihen. Että ollaan sitte samaa kantaa yhdessä. ”

” Parisuhteessa vaikuttaa aina se ajankäyttö, et onko sille puolisolle tai lapsille aikaa. ”

7.1.2 Vanhemmuuden haasteet

Rajojen asettamisen vanhemmat kokivat vaikeaksi, sillä nuorten olemus ja käytös saattoi vaikuttaa vanhemmalta kuin nuoren oikea ikä. Vanhemmat kokivat nuorten testaavan rajojaan ja tämä aiheutti välillä vaikeutta pysyä kiinni sovitussa säännöissä. Rajojen asettaminen monikkolapsille oli kuitenkin helppoa siinä suhteessa, että sovitut rajat pidettiin samanlaisina molemmilla nuorilla. Vanhemmat pitivät tärkeänä, että lapsilla olivat samat rajat, vaikka aikuis-tuminen saattoi tapahtua nuorilla eri aikaan.

Haasteita tasavertaiseen kohteluun toi ulkopuolisten suhtautuminen monikkolapsiin ”yhtenä pakettina”. Vanhemmat puolestaan kokivat haasteelliseksi nuorten yksilöllisen huomioonin erilaisissa elämäntapahtumissa kuten rippijuhlissa ja syntymäpäivissä, sillä niitä usein juhlittiin samanaikaisesti. Vanhemmat pitivät tärkeänä monikkonuorten yksilöllisen huomioonin asioita suunniteltaessa, sekä muistuttamisen yksilöllisestä kohtelusta myös läheisille.

” Toisaalta ne on niinku hirveän aikuisia ja fiksuja ja ok kaikki menee hienosti, mut sit joku hetki on kyl niin että ei mikään kelpaa ja ollaan vaatimassa ja tarvitaan sellasta jämäkkyyttä. ”

” Mä muistan et siin vaihees niit ärsytti hirveesti se että se on kuitenkin hirveen tärkeä tossa iässä et ne on kuitenkin omat persoonat ja et ne on erilaiset, et ei luokitella samanlaisiks. ”

” Ei se mee sillee että ne menee samalla kuin yksi. Ne on omat yksilöt. ”

Kaksosuuden tuomilla huolilla tarkoitettiin haasteita, jotka tulivat osana kaksosuutta, eikä lasten käyttäytymiseen liittyvillä asioilla. Esille tulleina huolina olivat taloudelliset haasteet, sekä yleinen vanhemmuuden huoli lapsesta ja hänen pärjäämisestä koettiin haastavaksi, sillä se oli kaksinkertainen. Taloudellisia haasteita aiheuttivat menot ja hankinnat, sillä usein ne tapahtuivat samaan aikaan. Toisaalta vanhemmista oli helpottavaa, kun juhlat pystyi järjestämään kerralla.

” Tottakai sitä semmosta yleistä huolta oli enemmän ku toinen meni sinne ja toinen tonne. Aina ei ihan kerenny pysyä perässä niiden tekemisistä. ”

” Rahapussia se kyl koetteli kun oli yhtäaikaan mopokortit ja semmoset. ”

7.1.3 Nuorten muutokset vanhempien kokemana

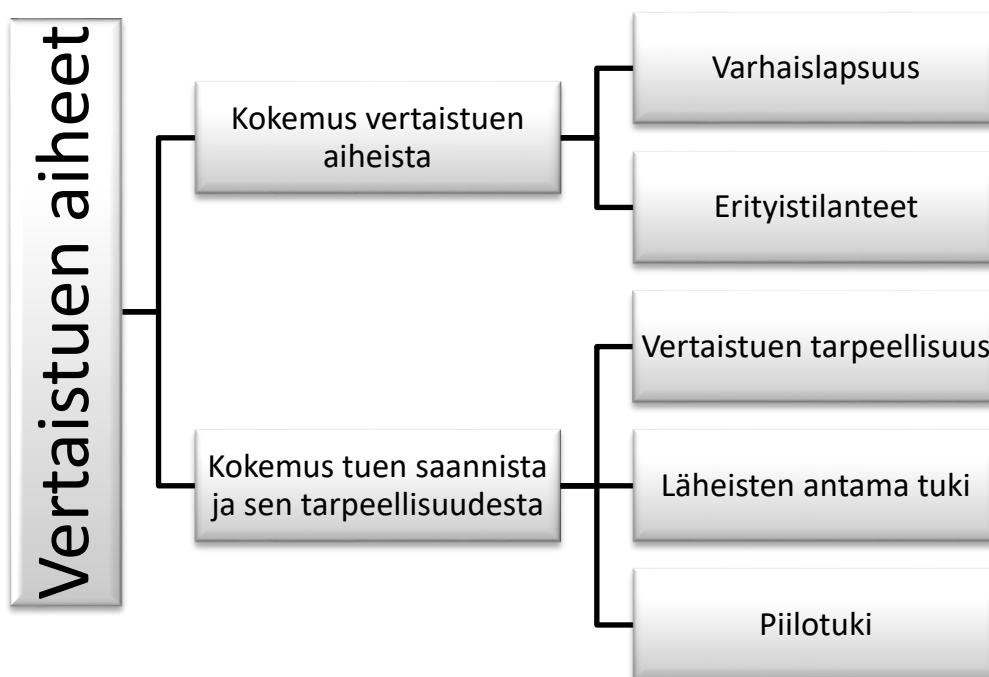
Nuorten käyttäytymisen muutos aiheutti osassa perheitä lasten ja vanhempien välille haasteita. Vanhemmat kokivat haastavaksi nuorten vaativan käytöksen, etäisemmäksi muuttumisen, sekä rajojen koettelun. Vaativaa käyttäytymistä ja rajojen koettelua tapahtui sovittujen sääntöjen uhmaamisessa. Lisää huolta vanhemmille toi nuoren etäännyminen ja puhumattomuus, jolla nuori usein osoitti mieltään. Yleisesti nuorten käyttäytymisen muutokset tapahtuivat nopeasti, jolloin vanhemmat kokivat sen niin, etteivät ehtineet varautua siihen. Vanhemmat pyrkivät kuitenkin ottamaan kontaktia lapseen, vaikka nuoret eivät olleet samalla tavalla tavoitettavissa kuin ennen. Itsenäistyminen vanhemmista koettiin uudeksi ja vieraaksi, mutta siihen pyrittiin suhtautumaan neutraalisti.

Monikkonuorten välinen suhde aiheutti myös huolta vanhemmissa. Haasteita toi vanhempien huoli siitä, kuinka lapset kokevat jakamisen, vertailevatko he itseä toisiinsa ja miten itsenäistyminen toisesta tapahtuu. Vanhempia mietitytti miten nuoret kokevat esimerkiksi tärkeiden juhlien jakamisen ja onko keskinäinen vertailu toiseen liian kriittistä muun muassa itsetunnon rakentumisen kannalta. Vanhemmat pyrkivät olemaan vertailematta nuoria toisiinsa ja kannustamaan ja kehuaan molempia tasapuolisesti. Nuoruusiän alkaessa vanhempia huoletti, kuinka itsenäistyminen monikkonuorten välillä tulee tapahtumaan ja minkälaisia haasteita siitä voi seurata. Vanhemmat kertoivat tunnistaneensa, kun nuoren itsenäistyminen toisesta alkoi tapahtua, mutta vanhemmat kokivat itsenäistymisen tapahtuneen ilman ongelmia.

” Koulunkäynnistä mistä vähän sanoin ni toisaalta toisella menee tosi hyvin koulu, niin jääkö toinen vähä sellaseen alistettuun asemaan tai semmoseen kokeeko hän sen niin, että kun hän ei ole niin hyvä. Me pyrittiin kyllä aina siitä huolimatta kannustamaan ja et ei ainakaan vertailtu. ”

7.2 Vertaistuen aiheet

Kuviossa 2 on havainnollistettu opinnäytetyön toiseen tutkimuskysymykseen saadut tulokset. Tutkimuskysymys selvitti, mistä aiheista nuoruusikäisten monikkolasten vanhemmat kokevat tarvitsevansa vertaistukea. Aiheet liittyivät tuen ajoitukseen, sekä tuen tarpeellisuuteen eri tilanteissa.

Kuvio 2: Vertaistuen aiheiden luokittelu

Monikkolasten vanhemmat kertoivat haastattelussa, että he ovat kokeneet tärkeänä läheisiltä saadun tuen. He sanoivat kokeneensa vertaistueksi myös tuen vanhemmalta, jolla ei ollut kaksoisia. Vanhemmat pohtivat, että heidän elämäntilanteet olivat kuitenkin riittävän samanlaiset, jotta saatu tuki voitiin kokea vertaistueksi. Vanhemmat olivat saaneet muilta vanhemmilta emotionaalista, tiedollista ja arvioivaa tukea. Vanhemmat kertoivat myös saaneensa välineellistä tukea, mutta he eivät itse kokeneet sitä yhdeksi vertaistuen muodoksi. Saatu tuki oli saattanut tulla huomaamatta kuten esimerkiksi koulun vanhempainilloista. Osa vanhem-

mista pohti, että omaan kasvatustaustaan luottaminen on vähentänyt vertaistuen tarpeellisuutta. Vanhemmat kokivat, että edellisessä Vanhempien kokemat haasteet monikkolasten ollessa nuoruusiässä -kappaleessa kuvattuihin haasteisiin läheisiltä saatu sosiaalinen tuki on ollut tarpeeksi riittävää.

Yhteneväenä mielipiteenä haastatteluissa tuli esiin, että vertaistukea olisi kaivattu monikkolasten erityistilanteisiin ja varhaislapsuuteen. Erityistilanteiksi vanhemmat luokittelivat muun muassa vaikeat sairaudet ja ongelmatilanteet. Ongelmatilanteiksi vanhemmat kokivat päihdeongelmat ja käytöshäiriöt, joihin oma kasvatustaito ei koettu riittäväksi. Varhaislapsuus koettiin nuoruusikää kuormittavammaksi ajanjaksoksi, tämän vuoksi vertaistuki koettiin silloin tärkeämmäksi.

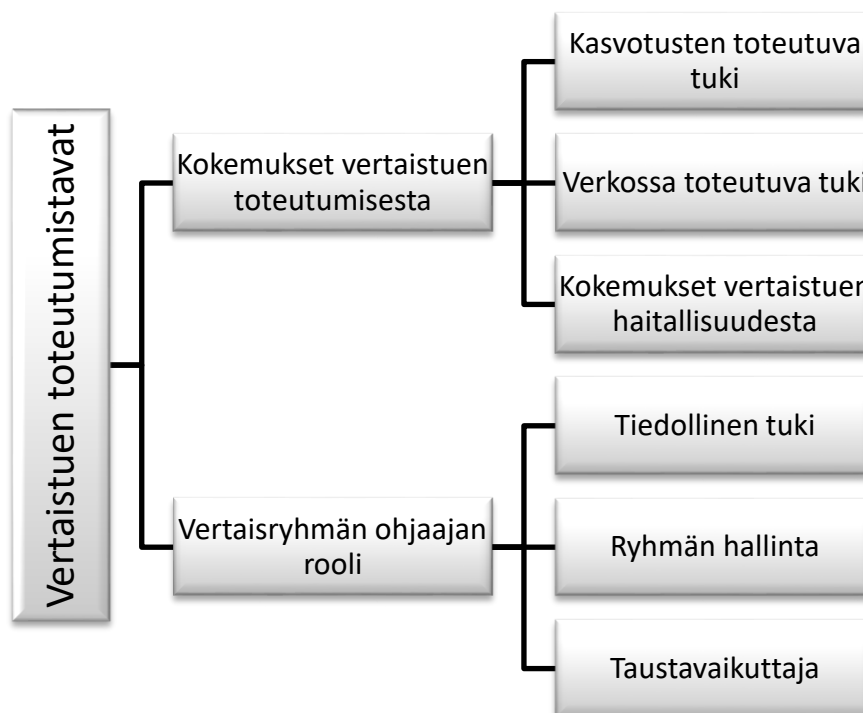
” Ne joilla menee smoothisti ei varmaan sinne lähekkään, jos lähtee niin hän haluaa kyllä apua. ”

” Varhaislapsuudessa olisi varmaan ollu enemmän haasteita kun likat synty ja sit oli vielä se yks pieni lapsi siinä mukana. ”

” Että mites teillä ja mites meillä lasten kanssa. - - Silleen nytkun aattelee niin tällästä kanssakäymistä tulee toisten äitien kanssa käytä. Ehkä tuki on tullutkin silleen puoli huolimattomasti. ”

7.3 Vertaistuen toteutumistavat

Kuviossa 3 on esitelty opinnäytetyön kolmannen tutkimuskysymyksen tulokset. Tutkimuskysymyksen kautta pyrittiin selvittämään mitä kautta vanhemmat toivovat saavansa vertaistukea. Toteutumistavat jakoutuivat kahteen yläluokkaan, joissa painottuivat kokemukset saadusta vertaistuesta ja vertaisryhmän ohjaajan merkitys osana vertaistukitoimintaa. Alaluokissa on kuvattu tarkemmin ohjaajan toivottuja ominaisuuksia, sekä mielekkäimpiä vertaistuen kanavia.

Kuvio 3: Vertaistuen toteutumistapojen luokittelu

7.3.1 Kokemukset vertaistuen toteutumisesta

Vanhempien kokemukset vertaistuesta perustuivat oletuksiin sen vaikuttavuudesta ja toiminnasta, sillä ketkään eivät olleet osallistuneet aikaisemmin vertaistukitoimintaan. Vanhempien mielestä vertaistukitoiminta olisi mielekkäintä ryhmässä, sillä kahdenkeskinen tuki koettiin epäluontevaksi. Vanhemmat kokivat kasvokkain annettavan vertaistuen eniten voimaannuttavaksi, motivoivaksi ja konkreettisemmäksi. Vanhemmat kokivat tärkeäksi aidon läsnäolon, sekä luotettavuuden tunteen mikä rakentuu kasvokkain toteutuvassa vuorovaikutuksessa. Vanhempien mielestä kyseiset asiat helpottaisivat omien asioiden jakamista.

” Kuitenki must tuntuu et se ihmisen näkeminen ja kohtaaminen ja se läheisyys ni kylse antaa sitä motivaatioo ja potkuu.”

” Kasvotusten jos on tiukka paikka, niin voi saada vaikka halauksen se on parasta vertaistukea, että joku on siinä vaan silloin kun tarvii. ”

Vanhemmat pohtivat, että verkossa annettava tuki voisi mahdollisesti madaltaa osallistumiskynnystä. Verkossa tuki on saatavilla silloin kun sille on tarvetta, eikä tarvitse lähteä kotoa muualle tai odottaa viikon päähän seuraavaa tapaamista. Vanhemmat kokivat kuitenkin, että verkossa tukea voi olla vaikeampi antaa ja väärinkäsityksiä voi syntyä helpommin. Verkossa

voi olla vaikea erottaa onko vastapuoli varmasti se kuka väittää olevansa tai ovatko puheet vain keksittyjä. Verkossa annettava tuki koettiin kaukaisemmaksi ja vähemmän konkreettiseksi kuin kasvokkain saatu tuki. Vanhemmat kokivat, että verkossa annettavan tuen tulisi tapahtua suljetussa ryhmässä ja omalla nimellä. Omalla nimellä kirjoittaminen vähentäisi ryhmään kuulumattomien henkilöiden pääsyä. Suljettu ryhmä koettiin tärkeäksi estämään muun muassa omien lasten pääsyä lukemaan ryhmässä käytyjä keskusteluja.

”Netti tuki tuntuu kyllä liian etäiseltä. Ei tiedä heittäkö vastapuoli pelkkää legenda. Aina jää sellain epäily et tuleeko jostain väärinkäsitys jos ei olla kasvokkain.”

Vanhemmat pohtivat, että vertaistuen kautta voi helposti vertailla itseään muihin vanhempana. Vanhemmat miettivät, että etenkin heikko luottamus omaan vanhemmuuteen voi luoda paineita. Pääosin vanhemmat kuitenkin olivat sitä mieltä, että vertaistuki on enemmän voimaannuttavaa kuin haitallista.

”Helposti kyllä voisi vertaa jos olis ollu haasteellisemmat lapset ja joku ois ollu siinä että meillä on niin herran tertut. Kyllä mä oisin miettinyt et mikä meillä on menny pielee.”

7.3.2 Vertaisryhmän ohjaajan rooli

Vanhemmat kokivat, että vertaistoiminta on kattavampaa, kun siinä on mukana ohjaaja. Ohjaajan rooli ajateltiin tärkeäksi ryhmän hallinnan kannalta. Vanhemmat kuvasivat hyvän ohjaajan kriteereitä seuraavasti: Ohjaaja johtaa keskustelua, antaa keskustelun aiheita, jakaa puheenvuoroja, luo turvallista ilmapiiriä ja puuttuu mahdollisiin ongelmatilanteisiin. Turvallista ilmapiiriä vanhempien mielestä toi ohjaajan rakentama luottamus ryhmäläisten välille sekä mahdollisten huhupuheiden korjaaminen. Ohjaajalla tulisi olla asiantuntemusta, jonka pohjalta hän voi vastata kysymyksiin ja jakaa kommentteja.

Vertaisryhmän ohjaajan rooli koettiin tärkeäksi ehkäisemään haitallista vertaistukea. Vanhemmat toivoivat, että ohjaaja puuttuisi etenkin huonoon ryhmäilmapiiriin sekä tilanteisiin jossa keskustelu siirtyy väärään suuntaan. Vanhemmat olivat sitä mieltä, että ohjaajan rooli korostuu etenkin ryhmän alkumetreillä. Ryhmän jäsenten tutustuessa ja keskustelun alkaessa muodostua vanhempien omasta aloitteesta, ohjaajan rooli muuttuu enemmän taustavaikutta-jaksi. Ohjaajan toivottiin kuitenkin puuttuvan tarvittaessa keskusteluun.

”Kyl mun mielestä vähä pitää niinku olla semmone joka pitää sen kasassa ja vähä koordinoi sitä. Sit siin on niinku selkäranka.”

8 Pohdinta

8.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyötä varten haastateltavat vanhemmat valikoituivat tuttavapiiristä. Haastattelu- vaiheessa selvisi, että kaikilla perheillä yhdistävänä tekijänä kaksosten lisäksi oli myös, että jokaisessa perheessä oli ennestään ainakin yksi kaksosia vanhempi sisarus. Haastatteluissa nousikin keskeisenä asiana esiin, että aiempi kokemus nuoruusikäisen lapsen kasvattamisesta helpotti kaksosten nuoruusiän läpikäymistä. Haasteet, mitkä olivat osakseen samat, kuin aiemman nuoruusikäisen lapsen kanssa, eivät tuntuneet enää niin haastavilta kaksosten kohdalla. Vanhemmat kokivat muutenkin, että kaksosuuden mukana tuomat lisähaasteet eivät olleet niin suuria, että vertaistukiryhmää olisi kaivattu. Tästä tehtiin johtopäätös, että vanhemmilla joilla on jo yksi nuoruusikäisiä kaksosia vanhempi lapsi, ei välttämättä ole tarvetta vertaistukiryhmässä saatuun vertaistukeen.

Opinnäytetyöprosessin alussa lähtökohtana oli, että monikkonuorten vanhemmat voivat saada vertaistukea vain toisilta monikkolasten vanhemmilta. Kysyttäessä vertaistuesta vanhemmat kuitenkin kokivat, että vertaistukea on myös ei monikkoperheiden vanhemmilta saatu tuki. Vertaistueksi lukeutui tuki, jota voitiin saada myös vanhemmilta joilla oli vain yksi nuoruusikäinen lapsi. Läheisiltä saatu vertaistuki koettiin riittäväksi niihin haasteisiin, joita ilmeni kaksosten ollessa nuoruusiässä. Ulkopuolisilta saatua vertaistukea kuten esimerkiksi vertaistukiryhmää, kaivattiin vain erityistilanteisiin. Mahdollisissa erityistilanteissa vanhemmat ollettivat kaipaavansa emotionaalista ja tiedollista tukea. Arvioivan ja välineellisen tuen tarvetta vanhemmat eivät osanneet määritellä. Arvioivan tuen onnistuminen vaatii läheisen ja luottamuksellisen suhteen vertaisten välillä, joten sitä voi olla vaikea antaa tai saada vertaisryhmästä. (Kotisaari 2012, 13.)

Tutkimuksessa nousi esille, että vanhemmat kokivat kasvokkain annettavan ja saadun tuen paremmaksi ja voimaannuttavammaksi tuen muodoksi kuin verkossa annetun tuen. Ryhmämuotoinen vertaistuki koettiin luontevammaksi ympäristöksi jakaa omia asioita kuin kahdenkeskinen tuki. Tutkimuksessa saatu tulos vahvistuu Joenahon (2012) tutkielmassa, jossa hän kuvaa verkosta saatua tukea etäisemmäksi, sillä se ei ole välitöntä tai henkilökohtaista. Kasvokkain saatua tukea hän kuvaa tutkielmassaan voimaannuttavaksi, koska tuen vaikutus liittyy aitoon läsnäoloon.

Opinnäytetyön tuloksissa tuli esiin vertaisryhmän ohjaajan roolin tärkeys osana ryhmän toimivuutta ja onnistumista. Vanhemmat olivat sitä mieltä, että vertaisryhmän ohjaajan yksi teh-

tävistä on puuttua ryhmän ongelmatilanteisiin, kuten estämään haitallisen vertaistuen kokemista. Teorian mukaan onnistunut ohjaaja pyrkii pitämään ryhmässä yllä hyvää ryhmädynamiikkaa ja yhteishenkeä. (Mykkänen-Hänninen 2009, 65.)

Opinnäytetyötä tehdessä pohdittiin, onko kaksosia vanhemmalla sisaruksella vaikutusta tutkimuksessa saatuihin tuloksiin. Olisi kiinnostavaa tutkia koettaisiinko nuoruusiän haasteet ja vertaistuen tarpeellisuus samanlaisena perheissä, joissa kaksoset ovat perheen ensimmäiset lapset. Opinnäytetyöhön osallistuneissa perheissä monikkolapset olivat kaksoset, minkä vuoksi jäätiin pohtimaan mahdollisia eroja kaksosten ja kolmosten vanhemmuudessa. Kehittämisedotuksena mietittiin vertaistukiryhmätoiminnan painottamista monikkolasten varhaislapsuuteen. Monikkolasten vanhempien tuen tarve vähenee lasten siirtyessä nuoruusikään, jolloin olisi mahdollista sekoittaa vertaistukiryhmään myös ei- monikkolasten vanhempia. Tuloksissa tuli esiin kasvokkaisen tuen merkityksellisyys, jonka kautta pohdittiin mahdollisuutta kehittää verkossa annettavaa tukea esimerkiksi videoyhteyden kautta saatavaan ryhmätukeen.

8.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden kriteerinä on tutkija itse, sekä tutkijan rehellisyys. Jokaisen tutkimuksen tulisi olla arvovapaata, mutta väistämättä tutkijan erilaiset arvot vaikuttavat tutkimuksessa tehtyihin valintoihin. Tutkimuksen arvioinnin kohteena ovat tutkijan tekemät valinnat ja tutkimuksen luotettavuuden arviointia tulee tehdä koko tutkimusprosessin ajan. (Vilka 2015, 196-198.) Omaa roolia, arvoja, uskomuksia ja asenteita pohdittiin jo opinnäytetyöprosessin alussa. Puolueettomuusnäkökulmaa ja läpinäkyvyyttä avatessa on hyvä mainita, että kumpikin on tuntenut monikkoperheitä, joissa on nuoruusikäisiä kaksosia ja on päässyt seuraamaan heidän arkeaan lähemmin. Lisäksi kummankin taustalla on koettu nuoruusikä ja sen kautta kokemusta siitä, miten se voi haastaa vanhempia. Nämä omakohtaiset kokemukset tiedostettiin koko tutkimusprosessin ajan, mikä auttoi pitämään aiemmin nähdyt ja koetut kokemukset taka-alalla.

Kaikki laadullisella tutkimusmenetelmällä tehdyt tutkimukset ovat ainutkertaisia, joten niitä ei voi käytännössä koskaan toistaa täysin samanlaisina. Teoreettisen toistettavuuden periaatteen mukaan lukijan tulee päästä samaan tulokseen ja johtopäätökseen tutkimustekstiä lukiessa kuin tutkijan. Tämä edellyttää tarkkaa kuvausta tutkimusprosessin periaatteista ja kulusta. Tutkijan tulee myös havainnollistaa omaa päättelyä ja tulkintaa aineistokatkelmien avulla. (Vilka 2015, 197-198.)

Opinnäytetyön teoriaan perehdyttiin ensin laajasti, jonka jälkeen rajattiin opinnäytetyön aihe. Teoriaa kirjoittaessa pyrittiin lähdekriittisyyteen, sekä käyttämään lähdesynteisiä. Opinnäytetyössä keskityttiin kuvaamaan tarkasti kaikki tutkimusprosessin vaiheet. Aineistoa

havainnollistettiin haastattelukatkelmilla, sekä esitettiin esimerkkejä aineiston analysoinnista ja niiden pohjalta näytettiin millaisiin tuloksiin päästiin. Tuloksien luotettavuutta lisäsi aineiston systemaattinen tulkitseminen, mutta sitä saattoi myös haitata kokemattomuus laadullisen tutkimuksen tekemisestä.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin teemahaastattelulla. Haastattelumenetelmää käyttäessä virheitä voi syntyä sekä haastattelijasta että haastateltavasta. Opinnäytetyö oli kummallekin ensimmäinen haastattelumenetelmällä toteutettu tutkimus. Haastatteluiden luotettavuutta pyrittiin lisäämään tekemällä ensin yksi koehaastattelu yhdessä, jonka avulla saatiin harjoitusta haastattelutilanteesta. Näin saatiin käsitys samanlaisesta mallista, jonka mukaan suoritettiin yksin tehdyt haastattelut. Haastattelulla kerätyn aineiston luotettavuuteen vaikuttaa myös haastateltavan luotettavuus, haastateltava voi esimerkiksi kertoa vain sosiaalisesti hyväksytyjä vastauksia. (Hirsjärvi & Hurme 2014, 35.) Haastateltavat vanhemmat valikoituivat tuttavapiirimme kautta, mikä saattaa vaikuttaa vastaajien rehellisyyteen ja vastauksien luotettavuuteen.

8.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkijan tulee noudattaa koko tutkimusprosessin ajan rehellisyyttä ja erityistä huolellisuutta tuloksien tallentamisessa, tarkastelussa, esittelyssä ja arvioinnissa. Aineisto tulee käsitellä eettisten periaatteiden asettamalla tavalla. Tutkimisen etiikka pitää sisällään myös toisten tutkijoiden kunnioittamisen. Toisten tutkijoiden aineistoa tulee kohdella rehellisesti ja oikeassa valossa. (Vilka 2015, 42, 47; Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012-2014.) Teoriaa kirjoittaessa pyrittiin erityiseen huolellisuuteen lähdeviittauksia merkittäessä.

Opinnäytetyön haastattelut tallennettiin matkapuhelimilla. Haastattelut litteroitiin niin, etteivät ulkopuoliset henkilöt kuulleet äänitteitä. Äänitteet ja litteroitu aineisto poistettiin asianmukaisesti analysoinnin jälkeen. Aineisto käsiteltiin salassa ulkopuolisilta ja niin ettei haastateltavat olleet tunnistettavissa lopullisesta työstä. Hyviin eettisiin periaatteisiin nojaten haastateltaville kerrottiin ennen haastattelun aloittamista mihin tarkoitukseen tutkimusta tehdään, sekä selvennettiin tutkimuksen tavoitteita. Haastateltaville kerrottiin että tutkimus tehdään anonymisti, eikä haastateltavaa voi tunnistaa lopullisesta työstä. Vastaamisen kerrottiin olevan vapaaehtoista ja että kysymyksiin vastaamisesta sai kieltäytyä missä vaiheessa tahansa.

Lähteet

Kirjalliset lähteet

Aalberg, V., Siimes, M. 2007. Lapsesta aikuiseksi -Nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Cacciatore, R. 2007. Aggression portaat -Opetusmateriaali kouluille. Opetushallitus. 2. painos. Sastamala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Cacciatore, R. 2009. Kapinakirja. Aggressiokasvattajan käsikirja -koululaisesta aikuiseksi. Väestöliitto. Helsinki: Vammalan Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2014. Tutkimushaastattelu - Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus Helsinki University Press.

Holm, J., Huuskonen, P., Jyrkämä, O., Karnell, S., Laimio, A., Lehtinen, I., Myllymaa, T. & Vahtivaara J-M. 2010. Vertaistoiminta kannattaa. SOLVER palvelut oy.

Järvinen, R., Nordlund, A., Taajamo, T. 2006. Vertaisryhmän ohjaajakoulutus -Kouluttajan opas. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Mikror.

Kananen, J. 2008. Kvali - Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Mykkänen-Hänninen, R., Kääriäinen, O. 2009. Vertaisuus ja vertaistuki eroauttamisessa. Lastensuojelun keskusliitto. Helsinki: Hakapaino Oy.

Myllyviita, K. 2016. Peace! -Selvitysoapas nuorten vahemmille. Duodecim. 3. uudistettu painos. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.

Rönkä, A., Kinnunen, U. 2002. Perhe ja vanhemmuus. Suomalainen perhe-elämä ja sen tukeminen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Sinkkonen, J. 2003. Pesästä lentoon. 3. painos. Helsinki: WSOY.

Vilkka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus

Sähköiset lähteet

Aalto-Setälä, T., Marttunen, M. 2007. Nuoren psyykinen oireilu - Häiriö vai normaalia kehitystä? Duodecim. Viitattu 22.9.2016. <http://www.terveysportti.fi/xmedia/duo/duo96233.pdf>

Haapakoski, K. 2015. Vertaistuki voimaannuttaa ja voi pelastaa jopa syrjäytymiseltä. Yle Uutiset. Viitattu 22.12.2015. http://yle.fi/uutiset/vertaistuki_voimaannuttaa_ja_voi_pelastaa_jopa_syrjaytymiselta/7875590

Huuskonen, P. 2015. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Vammaispalvelujen käsikirja. Vertaistuki. Viitattu 27.10.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/vertaistuki>

Hyväluoma, J. 2010. Moninkertaisia onnenhetkiä ja arjen haasteita -monikkoperheiden vanhempien kokemuksia perheen hyvinvoinnista. Jyväskylän yliopisto. Suomen monikkoperheet ry. Viitattu 3.10.2016. http://www.suomenmonikkoperheet.fi/files/tutkimusraportti_web.pdf

Joenaho, H. 2012. Vuorovaikutus kasvokkaisissa vertaistukiryhmissä. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 22.9.2016. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40723/URN:NBN:fi:jyu-201301191085.pdf?sequence=1>

Kansaneläkelaitos. Monikkoperheen etuudet. Viitattu 14.10.2016. <http://www.kela.fi/monikkoperhe>

- Kinnunen, T. 2006. Vertaistuki erityislapsen vanhempien voimavarana. Jyväskylän yliopisto. Pro Gradu- tutkielma. https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8787/URN_NBN_fi_jyu-2006372.pdf?sequence=1
- Kotisaari, T. 2012. Vertaistukea verkossa - Virtuaalivuorovaikutuksen tutkimus sosiaalisen tuen rakentumisesta Tukinetissä. Sosiaalityön pro gradu- tutkielma. Viitattu 22.12.2016. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/83271/gradu05680.pdf?sequence=1>
- Lastensuojelulaki 417/2007. 13.04.2007. Viitattu 2.10.2016. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- Lehtonen, K. 2004. Vertaisryhmä yksilön tukena painonvartijoissa. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 22.9.2016. <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/11221/G0000437.pdf?sequ>
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. Lapsen kasvu ja kehitys. Vanhempainnetti. Viitattu 22.9.2016. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/
- Mattila, E. 2011. Aikuispotilaan ja perheenjäsenen emotionaalinen ja tiedollinen tuki sairaalahoidon aikana. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 27.9.2016. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66790/978-951-44-8541-1.pdf?sequence=1>
- Mynttinen, M. 2013. Vertaistuen merkitys terveyden edistämässä pienten lasten äitien kuvaama-na. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20131011/urn_nbn_fi_uef-20131011.pdf
- Mäenpää, M. 2008. ”Laajempi ystäväpiiri-keveämpi mieli?” Yliopisto-opiskelijoiden sosiaalinen tuki ja positiivinen mielenterveys. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 3.10.2016. http://www.yths.fi/filebank/592-Maenpaa_M_pro_gradu_Laajempi_ystava_piiri_.pdf
- Penninkilampi-Kerola. 2006. Implications of co-twin dependence for twins' social interactions, mental health and alcohol use. A follow-up study of Finnish twins from adolescence to early adulthood. Helsinki: University of Helsinki. Viitattu 22.11.2016. <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/laa/kansa/vk/penninkilampi-kerola/implicat.pdf>
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006 a. Sisällönanalyysi. KvaliMOTV. Viitattu 14.10.2016. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_2.html
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006 b. Teemahaastattelu. KvaliMOTV. Viitattu 14.10.2016. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html
- STM. 2004. Lastenneuvola lapsiperheiden tukena -opas työntekijöille. Sosiaali- ja terveysministeriön oppaita 2004:14. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/114371/Opp200414.pdf?sequence=1>
- Suomen monikkoperheet ry a. Tilastot. Viitattu 26.9.2016. <http://www.suomenmonikkoperheet.fi/monikkotietoa/tilastot/>
- Suomen monikkoperheet ry b. Arki. Viitattu 26.10.2016. <http://www.suomenmonikkoperheet.fi/monikkotietoa/arki/>
- Suomen monikkoperheet ry c. Kohti nuoruusikää useamman samanikäisen kanssa -Opas kakosten, kolmosten ja nelosten vanhemmille. Viitattu 22.9.2016. http://www.suomenmonikkoperheet.fi/files/Kohti_Nuoruusikaa_opas.pdf
- Suomen monikkoperheet ry d. Järjestö. Viitattu 10.1.2017. <http://www.suomenmonikkoperheet.fi/jarjesto/>
- Tilastokeskus. 2015. Syntyneet. Liitetaulukko 1. Synnytykset sikiöiden määrän mukaan vuosina 2000-2015. Helsinki. Viitattu 19.1.2017. http://www.tilastokeskus.fi/til/synt/2015/02/synt_2015_02_2016-12-08_tau_001_fi.html

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012-2014. Hyvä tieteellinen käytäntö. Viitattu 15.10.2016. <http://www.tenk.fi/fi/htk-ohje/hyva-tieteellinen-kaytanta>

Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä. 2013. Vanhemmuuden roolikartta. Viitattu 30.9.2016. <http://www.vslk.fi/index.php?id=19>

Kuviot

Kuvio 1: Vanhempien kokemien haasteiden luokittelu.....	21
Kuvio 2: Vertaistuen aiheiden luokittelu	24
Kuvio 3: Vertaistuen toteutumistapojen luokittelu	26

Taulukot

Taulukko 1: Synnytykset sikiöiden määrän mukaan vuosina 2010- 2015. (Tilastokeskus 2015.)	8
Taulukko 2: Esimerkki aineiston luokittelusta	20

Liitteet

Liite 1: Opinnäytetyön tiedote	37
Liite 2: Teemahaastattelun runko	38

Liite 1: Opinnäytetyön tiedote

Hei!

Etsimme vapaaehtoisia nuoruusikäisten monikkolasten vanhempia haastateltaviksi opinnäytetyöhömmе. Opinnäytetyömme aiheena on nuoruusikäisten monikkolasten vanhempien vertaistuen tarve.

Opiskelemme Porvoon Laurean ammattikorkeakoulussa terveydenhoitajiksi. Opinnäytetyön tarkoituksena on haastatella vanhempia murrosikään liittyvistä haasteista, sekä vanhempien mietteistä vanhempien väliseen vertaistukeen liittyen. Tarkoituksena ei ole keskustella perheen arkaluontoisista asioista.

Tavoitteenamme on löytää noin kuusi haastateltavaa vanhempaa, joiden monikkolapset ovat yli 14 vuotiaita. Monikkolasten vanhemmat voivat osallistua haastatteluun yhdessä tai yksin. Haastattelut toteutetaan yksilöhaastatteluina. Haastattelut tullaan nauhoittamaan, mutta ne toteutetaan luottamuksellisesti eikä haastateltavien henkilöllisyys tule ilmi opinnäytetyösämme. Haastatteluaineistot tullaan hävittämään niiden käsittelyn jälkeen.

Haastattelut tullaan suorittamaan joulukuussa 2016. Haastatteluihin olisi syytä varata noin tunti. Lähtökohtaisesti etsimme haastateltavia Uudenmaan- ja kymenlaakson alueelta. Voitte esittää toiveita haastattelupaikan suhteen. Olemme valmiita joustamaan aikatauluissa.

Mikäli olet kiinnostunut osallistumaan opinnäytetyöhön tai haluat lisätietoja, voit ottaa yhteyttä sähköpostilla.

Ystävällisin terveisin

Monika Järvinen ja Salli Harju

salli.harju@student.laurea.fi

Liite 2: Teemahaastattelun runko

Taustakysymykset

- Ketä perheeseen kuuluu?
- Minkä ikäisiä kaksoiset ovat? Kumpaa sukupuolta he ovat?

Nuoruusikä ja sen tuomat haasteet monikkoperheelle

- Kerro millaista arki on ollut kahden teini-ikäisen kanssa
- Millaisia muutoksia havaitset/havaitsit nuorissa? (Käytös, olemus, kaverit, seurustelu)
- Millaisia haasteita muutokset toivat (Perheeseen, vanhemmuuteen, parisuhteeseen, kasvatusperiaatteet ym.)?
- Tapahtuivatko muutokset nuorissa samaan vai eriaikaan? Toiko se lisähaastetta? (yhteinen kielteinen rintama vanhempia kohtaan, samat rajat molemmilla?)
- Kuvailisitko nuoren itsenäistymisestä sisaruksesta ja vanhemmista (Ongelmia?)

Vertaistuen merkitys monikkoperheelle

- Kerro aiheista tai tilanteista joihin olisit kaivannut vertaistukea? (Hyvät, sekä huonot kokemukset)
- Millaista vertaistukea olisit kaivannut? (Täsmennyksiä emotionaalisesta, tiedollisesta ja arvioivasta, jos tulee vain yhtä.) Ja oletko sitä jo jostain saanut? (Keneltä, mistä?)
- Mitä kautta haluaisit saada vertaistukea? (Selvennä: kahdenkeskinen tuki, ryhmä ja netti (avoin, suljettu/nimetön, omalla nimellä.)
- Mitä ajatuksia herättää, että mukana olisi työntekijä? Vaikuttaisiko se keskusteluun, ja millaisena näkisit hänen roolinsa?
- Millaisia haasteita koet olevan vanhempien vertaistoiminnassa?
- (Tilanteesta riippuen onko vaiko eikö) Onko saamasi vertaistuki kuormittanut arkea/itsetuntoa/parisuhdetta?